

Milosrdný Bůh? No dobrá a co já s tím?

1. Čtení: Ex 34,1-6: Když Hospodin kolem něho přecházel, zavolal: "Hospodin, Hospodin! Bůh plný slitování a milostivý, shovívavý, nejvyšší milosrdný a věrný, ..."

Kázání: Jonáš 3,1 - 4,11: ...A mně by nemělo být líto Ninive, toho velikého města, v němž je víc než sto dvacet tisíc lidí, kteří nedovedou rozeznat pravici od levice, a v němž je i tolik dobytka?"

Docela by mě bratři a sestry zajímalo, kolik z vás má problémy s určením pravé a levé strany. Nemyslím politicky, kolik z vás prostě musí delší dobu přemýšlet, když vám někdo řekne: „Teď zaboč doleva.“ A po tom přemýšlení a koukání se na hodinky, které mám přece na ... počkat, na které ruce? Tak stejně zahnete špatně. Jestli s tímhle máte problémy, pak Vám biblická kniha Jonáš zvěstuje, že Pánu Bohu je vás líto. Nevím, jestli Vám s tím nějak pomůže, ale rozhodně Vás lituje. Alespoň stejně jako litoval ninivský dobytek.

Teď ale vážněji. Kniha Jonáš samozřejmě není hlavně o lidech, kteří mají problémy s rozpoznáním pravé a levé ruky. Je o lidech, kteří mají problém poznat, co je pravé a co je nepravé. Nebo co je s-právné a co nes-právné. Nebo co je právo a co bez-právi. Těmi lidmi nejsou v prvé řadě Ninivští obyvatelé. Vlastně je jím hlavně Boží prorok Jonáš sám. A jestli se dokážeme s Jonášem alespoň trochu ztotožnit a číst v jeho příběhu i svůj vlastní příběh, pak je také možnost, že zažijeme ten zázrak, kterému se říká obrácení.

Jonášův příběh je asi takovýhle: Bůh pošle Jonáše do velikého nepřátelského města Ninive, aby v něm vyhlásil Boží trest pro ninivské. Jonáš se radši rozhodne utéci. Během útěku ho však Bůh přesvědčí, i s pomocí velké ryby, že to posláním myslí vážně. A Jonáš tedy jde. Dál už jste to slyšeli. Abychom mu nekřivdili, je třeba zmínit, kam že to měl Jonáš vlastně jít. Ninive bylo hlavním městem asyrské říše. Tehdejší megapolis zla. Asyřané, krom toho, že to byl úhlavní nepřítel Izraele, vynikali také svou krutostí. Jako první přišli s jízdou na koni v rámci bitvy, což samozřejmě značně zvýšilo krutost bitvy. A když už nějakou bitvu vyhráli, poražené decimovali. Odpočítali každého desátého a toho zabili. Také vymysleli nabodávání na kůl, jakožto zajímavější způsob poprav. Když porazili celý národ, zrušili ho. Prostě už dál neexistoval. A do hlavního města této Asýrie měl jít Jonáš něco povídat o Pánu Bohu. Taky by se mi nechtělo.

Ale po Jonášově odfláknutém prorokování se děje něco, co si nedokázal nikdo představit. Celé Ninive lituje svých vin, snaží se o nápravu a prosí Boha za odpuštění. Jestli nám to přijde nepředstavitelné, izraelskému čtenáři to muselo znít jako rána pěstí. Pohanské, cizácké, kruté a nepřátelské Ninive dokázalo po naprosto odfláknutém prorokování (Jonáš prostě proběhl městem a řekl jednu větu) něco, co nedokázal Boží lid nikdy. Zastavit se, uvědomit si svou chybu a obrátit se k Bohu. Ninive bylo zachráněno. Bůh nakonec litoval, že něco takového, jako zničit město, chtěl udělat.

Takhle končí v tomto příběhu Ninive. Nekončí ale vzdělávání a proměna proroka. Jonáš byl věřící a Pána Boha znalý Izraelec. Celý život v modlitbě opakoval to, co jsme slyšeli v prvním biblickém čtení: **Hospodin, Hospodin! Bůh plný slitování a milostivý, shovívavý, nejvyšší milosrdný a věrný.** A když to najednou mohl zažít na vlastní kůži, na vlastní oči, nejde to. Jak může někomu dělat problémy, že je Bůh milosrdný, že odpouští? Dělá nám to problémy všem, jen každému jinak. Jonáše tohle milosrdenství štve a šírá až k smrti. A Boží milosrdenství cedí mezi skřípajícími zuby. Protože Bůh byl milosrdný k těm zlým. Vybral si ty špatné. To je nefér.

Podobný problém jsem ale nejednou zažil u svých nevěřících kamarádů. Možná už jste to taky slyšeli. Takový ten našťvaný skřípavý nesouhlas s Bohem. Protože křesťan si může dělat, co

chce, být sebevětší svině, pak si zajde do kostela, pomodlí se a Bůh mu všechno odpustí. Samotní nevěřící, kteří Boha nevyznávají, jsou na něj naštvaní, že by mohl být takhle milosrdný. Protože to je nefér. Je to nespravedlnost. Ano, to je. Tedy pokud bychom to určovali my, co je a co není spravedlnost.

A problém s Božím milosrdenstvím máme i my, křesťané dnes. A zvláště my evangelíci. Jenom trochu jiného druhu. My jsme si totiž už na Boží milosrdenství zvykli. Ano, Bůh je milující a milosrdný. Všechno dokáže odpustit. Tak v něho můžeme věřit a můžeme si dělat co chceme. On nám to stejně odpustí, vždyť je to přece jeho práce, odpouštět. A nakonec přece stejně nejsme zas tak hrozní, nejsme jako ti ninivští, nejsme jako ti ostatní, co do kostela vůbec nechodí. Jeden moudrý pán, jmenoval se Dietrich Bonhoeffer, tenhle náš problém pojmenoval slovy laciná milost. Víra v pánaboha, jehož zaměstnáním je odpouštět naše viny. A tak se z Božího milosrdenství, z něčeho, co může vyvolat radost a život, jako tomu bylo v Ninive, nebo co může vyvolat nesouhlas a odpor a naštvání, jako tomu bylo u Jonáše, staly párky za 39,90 kilo v konzumu. Kéž bychom jásali nad Boží milostí jako ninivští. Nebo kéž bychom planuli hněvem až k smrti nad tou nespravedlností jako Jonáš. Namísto toho se zaplácáváme lacinými párkama milosti z konzumu, až už nám to leze krkem. A nejhorší na tom je, že z toho není cesta ven. Ninivští měli naději. Dokonce i Jonáš měl naději, protože se s Bohem začal hádat. Ale jaká je naděje pro ty, kteří mají Pána Boha přečteného? Kterí přece vědí, jak to je.

Jonáš měl naději, protože ho Bůh provokoval. Protože se najednou ukázal jiným, nepřetčeným. Bůh, který dokáže změnit názor, dokáže litovat, dokonce litovat člověka, ne proto, že je to člověk dobrý. Ninivští totiž opravdu nebyli ti dobří. Byly to zrůdy. Ale Bůh je litoval, prostě proto, že to byli lidé. Bůh říká: „A mně by nemělo být líto Ninive, toho velikého města, v němž je víc než sto dvacet tisíc lidí?“ Ne věřících, ne dobrých a poslušných, ale lidí. A co lidí? Bohu je dokonce líto dobytka. Domácích zvířat a zvířátek. Krav, hus, slepic, koz, možná i psů a koček. Protože ti všichni jsou Boží stvoření a ti všichni nesou následky našeho lidského jednání. Ano, i utrpení zvířat má před Bohem svou váhu.

Všimli jste si, čím celý ten příběh končí? Končí otázkou, otazníkem. Co bylo dál, jak jonáš odpověděl, zda se změnil, zda přijal Boha i s jeho lítostí, to nevíme. Ale je to nadějně, je to otevřené. Bůh má u Jonáše šanci, nebo Jonáš u Boha. Co my? Máme taky šanci? Snad ano. Pokud nám přestane být Bůh někým jasným, čitelným a spočítatelným. Pokud nám přestane být něčím, co jde naučit. Pokud se nám Bůh zase stane otázkou, pak máme šanci. Pak třeba i my budeme schopni rozpoznat, co je pravé a ne-pravé, co je s-právné a nes-právné, co je právo a co bez-právi. která je pravá ruka a která je ta levá.

Pane Bože, prosíme, přijď k nám zase jako otázka. Vyváděj nás z našeho sebeospravedlnění, z našich zarytých představ o Tobě i o nás samých. Staň se nám zase otazníkem, který nás bude někdy štvát, jindy zas dodávat naději na cestu vpřed.

Amen.